

ДДПУ імені Івана Франка, 2020. Вип. 27. Т.6. С.79–82. http://www.apfn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_6/27-6_2020.pdf (дата звернення: 09.03.2024).

2. Steiner Rudolf. Die Kernpunkte der Sozialen Frage in den Lebensnotwendigkeiten der Gegenwart und Zukunft (GA 23). Dornach/Schweiz: Rudolf Steiner Verlag, 1979. 165 S.

3. Steiner Rudolf. Allgemeine Menschenkunde als Grundlage der Pädagogik (GA 293). Dornach/Schweiz: Rudolf Steiner Verlag, 1992, 256 S.

КУРС «ГЛУХІВЩИНОЗНАВСТВО» ЯК ФОРМА ПІЗНАННЯ РІДНОГО КРАЮ У ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ КОНЦЕПЦІЇ МЕЧИСЛАВА ЗАРЕМСЬКОГО

Заремська Іванна

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
старший викладач

Філософська концепція Мечислава Йосиповича Заремського є надзвичайно багатогранною і різнобічною : у колі його уваги були проблеми історико-філософського характеру, розглядалися питання філософії освіти, з'ясовувалися актуальні питання філософії та методології науки, аналізувалися освітні аспекти у їхньому оперті на філософію, а також філософські основи народознавства, країно- та краєзнавства.

Недарма ключовими постатями філософських пошуків Мечислава Заремського стали філософ, просвітник, перекладач, письменник, педагог і політичний діяч Яків Павлович Козельський [2] та історик філософської думки, бібліограф, педагог Яків Миколайович Колубовський. І, якщо першого філософа з Глуховом пов'язувала лише професійна діяльність: він був членом правління Малоросійської колегії, займаючи полковницьку посаду, то Яків Миколайович Колубовський народився в місті Глухів, закінчив Глухівську прогімназію, потім навчався в Німеччині, працював у психологічній лабораторії Вільгельма Вундта (аналізові цього періоду присвячено одну зі статей М. Заремського [6]), однак після 1920 року повернувся на малу батьківщину і обіймав посаду ректора учительського інституту (1923-1924) (напрацюванням щодо аналізу цього періоду в біографії Я.М. Колубовського і його впливу на розвиток освіти Глухівщини того періоду в цілому та Глухівського учительського інституту зокрема, на жаль, не вдалось побачити світ. Опубліковані лише деякі фрагменти дослідження [3; 4; 5; 7]).

Досліджуючи й аналізуючи низку наукових праць, М. Заремський дійшов висновку, що Глухівщина – край із непересічною історією, автентичними традиціями і звичаями, славетний постатями і особистостями, однак несправедливо недооцінений та дуже малодосліджений. Такий стан справ не міг залишити байдужим філософа, який прагнув відшукати найпотаємніші аспекти філософування. Саме так і зародилась ідея створення курсу «Глухівщинознавство» спочатку для учнів початкової школи, а потім вивчення курсу планувалось розширити до середньої та старшої шкіл і з підготовкою студентів історичних спеціальностей до викладання цього курсу та апробацією його у процесі проходження педагогічної практики [8].

Осягнення людиною світу починається з усвідомлення себе як частини соціуму меншого масштабу – сім'ї, родини, населеного пункту, регіону, краю, держави і вже потім – світу та Універсуму.

Абсолютно логічним стало обрання Мечиславом Йосиповичем курсу «Глухівщинознавство» для вивчення спочатку учнями початкової школи (курс розрахований до вивчення учнями 1-4-х класів загальноосвітніх шкіл).

Філософ вважав, що пізнати Україну можна шляхом комплексного вивчення її окремих регіонів, малих територій, в основі чого лежить споконвічний інтерес людини спершу до свого краю, його природи, історії, побуту, культури й традицій своїх земляків.

Небезпідставно курс «Глухівщинознавство» можемо називати оригінальним і унікальним. До прикладу, у першому класі передбачено вивчення таких тематичних блоків: «Твій рідний край», «Твій населений пункт», «Твій родовід», «Твоє духовне коріння», «Вони уславили твій край». Така добірка акцентів свідчить про скрупульозність у прагненні поєднати складні філософські пошуки з різними аспектами виховання – родинного, аксіологічного, розумового, естетичного, етичного, релігійного, екологічного тощо.

Принцип історизму, який відображено хоча б у таких темах, як «Літопис міста (селища)», «Розгортання подій у твоєму населеному пункті» поєднано з синхронним підходом до осягнення дійсності, адже представлено й такі теми, як, наприклад, «Юні таланти рідного краю».

Якщо взяти до уваги, що учні першого класу Нової української школи вивчають навчальний предмет «Я досліджую світ», то його змістова частина перегукується з навчальним предметом «Science», який входить до навчального компоненту учнів Великої Британії.

Вступні розділу курсу «Я досліджую світ» зацентровано на ознайомленні дитини з новим середовищем – школою, усвідомленням себе частиною нової спільноти – класу і примірюванні нової ролі – школяр.

Деякі автори, як, наприклад, Ірина Грущинська, Зоя Хитра, Вікторія Молочко та Ірина Дробязко [1] дають спочатку уявлення про світ, людину, як його важливу частину, навчають сприймати людей у їхніх відмінностях, формують поняття дому.

Структурний аналіз курсу «Я досліджую світ» для першокласників дає підстави стверджувати, що він органічно поєднує природничу, громадянську, історичну, соціальну та здоров'язбережувальну компоненту.

Курс «Глухівщинознавство» М. Заремського є більш краєзнавчоцентрованим з одного боку і народознавчо – з іншого. Підтвердити це можемо, хоча б розглянувши третій тематичний блок курсу, розрахований на 3 години, «Твій родовід», де передбачені генеалогічні дослідження, з'ясування трудової діяльності членів родини, визначення сімейних реліквій, традицій і моралі.

Патріотичне виховання у його зв'язку з аксіологічним та релігійним реалізовано у блокові «Твоє духовне коріння», де розглядаються мовні особливості Глухівщини, усна народна творчість рідної землі, а також досліджується культура та релігія місцевого населення, храмові споруди Глухівщини.

Завершальним тематичним блоком для першого класу повинен стати розділ «Вони уславили рідний край». Серед тем блоку є «Мужні оборонці Вітчизни», яка наразі набуває особливої актуальності; «Люди, уславлені працею», де учні знайомляться з непересічними фахівцями, майстрами, педагогами, істориками та їхнім внеском у

розвиток як рідного краю зокрема, так і України в цілому. Принагідно зазначимо, що плеяду славетних людей Глухівщини широко представлено на той час колегами філософа – Віктор Заїка, якого Мечислав Йосипович називав «енциклопедією історії Глухівщини і релігієзнавства», екскурсоводом, який відкривав таємниці нашого міста як зарубіжним гостям, так і співвітчизникам, особливою цікавістю визначались його екскурсії для дітей, Валерій Белашов – стриманий і виважений історик Глухівщини, який став автором «першого історичного путівника Глухівщини», Любов Колесникова – тендітна жінка з міцними переконаннями, жагою відродити українську православну церкву, одна з ініціаторів, разом із Віктором Заїкою, проведення перших богослужінь УПЦ в Глухові, амбасадор дослідження культур різних народів, і, звичайно, Юрій Коваленко – «історик та археолог за покликом Бога», мужній оборонець України.

Звичайно, не залишено поза увагою видатних спортсменів рідного краю, особливо зважаючи на те, що з багатьма Мечислав Йосипович підтримував товариські стосунки, обговорював спортивні події, адже сам був фанатом боксу, футболу, але цікавився усіма видами спорту.

Особливо цікавим є розділ «Юні таланти рідного краю», адже учні повинні зрозуміти, що історія рідного краю твориться щодня, що вони мають змогу зробити внесок у розвиток малої Батьківщини, і їхні імена можуть бути вписаними у золоту книгу історії рідного краю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грущинська І.В., Хитра З.М., Молочко В.В., Дробязко І.І. Я досліджую світ. У 2-х частинах. 2023. УОВЦ «Оріон».
2. Заремський М. Погляди Я.П. Козельського в контексті європейської та вітчизняної філософії *Спеціальність 09.00.05 – історія філософії* Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. Київ, 2011. 214 с.
3. Заремський М. Яків Колубовський: фрагменти біографії. *Матеріали науково-практичної конференції на тему «Розвиток освіти і культури України в XVIII – XIX ст.»*. (м. Глухів, 22-23 листопада 1999 року). Глухів, 1999. С. 128-132.
4. Заремський М. Філософська біографія Якова Колубовського. *Матеріали звітної науково-практичної конференції з краєзнавства*. Суми. 2001.
5. Заремський М. Яків Колубовський як керівник опікунства у справах сліпих. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика» Вип. 30. Том 4. 2020. С. 16-21.
6. Заремський М. Досвід роботи психологічної лабораторії В. Вундта в рецепціях Я. Колубовського. *Історичні студії суспільного прогресу: електронний науковий журнал*. Гол. редкол. Курок О.І. Випуск V. Глухів. 2017.
7. Заремський М. Яків Колубовський і часопис «Вопросы философии и психологии»: початок співробітництва. *Історичні студії суспільного прогресу: електронний науковий журнал*. 2019. Випуск VII. Глухів. С. 90-101.
8. Мечислав Йосипович Заремський (1951-2022) : біобібліогр. покажчик / Кафедра історії, правознавства та методики навчання Глухівського. нац. пед. ун-ту ім. О. Довженка ; [керівник вид. проекту О. І. Курок ; уклад.: А. П. Гриценко, І. М. Заремська]. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2023. 48 с. : фото. («Видатні імена та події Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»). URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/1958> (дата звернення: 23.03.2024).